

EBS QUARTERLY REVIEW

**ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ
ЗМІН**

ЗМІСТ

Новини карантину

Податки

- Зміни і нововведення ЗУ № 466-IX
- Зміни для платників ПДВ, Закон № 466-IX
- Податок на репатріацію
- Постійні представництва, Закон № 466-IX
- Інші зміни Закону № 466-IX

Інші новини

НОВИНИ КАРАНТИНУ

ЯК ПІД ЧАС КАРАНТИНУ ВИЗНАЧАЮТЬ ОБСЯГ ОПЕРАЦІЙ ДЛЯ ПДВ-РЕЄСТРАЦІЇ БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) від 30.03.2020 року №540-IX (Закон № 540) тимчасово було запроваджено послаблення для громадських об'єднань та благодійних організацій, які ще не зареєстровані платниками ПДВ.

В період, починаючи з 17.03.2020 р. і закінчуючи останнім числом місяця, в якому завершується дія карантину, громадські об'єднання та благодійні **організації під час підрахунку реєстраційного обсягу згідно п. 181.1 ПКУ не враховують:**

- операції, передбачені п. 71 підрозділу 2 р. XX ПКУ, — операції з ввезення на митну територію України та/або операції з постачання на митній території України товарів (в т.ч. лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), перелік яких затверджений постановою КМУ від 20.03.2020 р. № 224;
- операції, визначені пп. 197.1.15 ПКУ, — надання благодійної допомоги, зокрема безоплатне постачання товарів/послуг благодійним організаціям, утвореним і зареєстрованим відповідно до законодавства, а також надання такої допомоги благодійними організаціями набувачам (суб'єктам) благодійної допомоги. При цьому мають дотримуватися вимоги цього підпункту щодо безоплатного постачання.

РАДА УХВАЛИЛА НОВІ «АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ» В ДЕРЖБЮДЖЕТІ НА 2020 РІК ТА ІНШИХ ЗАКОНАХ

13.04.2020 р. прийнято Закон «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік", яким створено у складі Держбюджету України фонд боротьби з COVID-19, та її наслідками, на період дії карантину та протягом 30 днів з дня його відміни.

Кошти з зазначеного фонду спрямують, зокрема, на:

- закупівлю товарів, робіт і послуг, включаючи закупівлю медичних послуг за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення;
- додаткові виплати до зарплати медичним та іншим працівникам, які безпосередньо залучені в заходах з ліквідації COVID-19;
- доплати окремим категоріям працівників, які забезпечують життєдіяльність населення, на період боротьби з розповсюдженням хвороби;
- надання грошової допомоги громадянам, зокрема особам похилого віку, у зв'язку із негативними наслідками поширення COVID-19;
- разову грошову допомогу членам сімей медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я, які загинули (померли) від COVID-19;
- надання трансферту ПФУ;
- фінансову допомогу Фонду соцстрахування та Фонду соцстрахування України на випадок безробіття.

Також у Законі є норми, які прямо не пов'язані із змінами в Держбюджет на 2020 рік. Серед них:

1. Обмежено максимальні розміри оплати праці працівників, службових і посадових осіб бюджетних установ (включаючи органи влади).
2. Відтерміновано подання декларацій за 2019 рік особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у період не пізніше останнього числа місяця, наступного за місяцем, в якому відміняється карантин. А згідно з раніше існуючою нормою треба було подати їх до 1 червня 2020 року.
3. Зупинено тимчасово, на період дії карантину та протягом 30 днів з дня його відміни, конкурси на посади держслужби та призначення на такі посади за результатами конкурсу, а також визначено особливості здійснення у цей період відповідних призначень.
4. Уточнено окремі норми про надання допомоги по частковому безробіттю і допомоги по безробіттю на період карантину.
5. Продовжено на період дії карантину виплати пенсії по інвалідності у випадку пропуску строку повторного огляду особою з інвалідністю, що отримує пенсію.
6. Уточнюють норми щодо здійснення плати за користування нерухомим майном під час карантину.
7. Запроваджено можливість державного фінансового контролю підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких є частка, що належить суб'єкту господарювання державного сектору економіки.

ПЕРЕЛІК ЛІКІВ ТА МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ, ЗВІЛЬНЕНИХ ВІД МИТА ТА ПДВ, ОНОВЛЕНО

Постановою КМУ 08.04.2020 р. № 271 внесено зміни до **Переліку товарів (у т. ч. лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання)**, необхідних для протидії COVID-19 (зміни діють з 15.04.2020 року).

Товари з Переліку звільняють від сплати ввізного мита, та операції, з ввезення таких товарів на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняють від оподаткування ПДВ.

Як результат збільшено позиції товарів у розділах:

- лікарські засоби;
- медичні вироби, медичне обладнання та інші товари;
- засоби індивідуального захисту.
- розхідні матеріали для надання медичної допомоги хворим на COVID-19.

До вказаного переліку включили й спеціалізований санітарний автомобіль екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Тепер також дозволено підтверджувати відповідність технічним регламентам медичних виробів, обладнання та засобів індивідуального захисту як за стандартними та наявними документами (декларація про відповідність), так і шляхом отримання листів-підтверджень МОЗ та Держпраці.

ЯК СКЛАСТИ ПОДАТКОВУ НАКЛАДНУ НА ПІЛЬГОВІ ПОСТАЧАННЯ ЛІКІВ ТА МЕДВИРОБІВ

ДПС розповіла про особливості складання податкової накладної на постачання товарів, включених до переліку ліків та медвиробів, необхідних для запобігання коронавірусу, затвердженого постановою КМУ від 20.03.2020 р. [№ 224](#) (далі — Перелік № 224).

Під час складання такої податкової накладної:

- у верхній лівій частині податкової накладної у графі «Складена на операції, звільнені від оподаткування» робиться помітка «Без ПДВ»;
- у графі 8 розділу Б (таблична частина) податкової накладної вказується код ставки податку «903»;
- у графі 9 зазначається код пільги, визначений Довідником пільг. Згідно з Довідником № 98/2 станом на 02.04.2020 р. для операцій з постачання товарів, включених [до Переліку № 224](#), застосовується код пільги **14060544**.

У випадку, якщо у платника відсутня можливість зареєструвати в ЄРПН податкову накладну з зазначенням у графі 9 такої податкової накладної коду пільги 14060544, то в такому випадку платник податку у графі 9 має можливість проставити умовний код «99999999».

У разі одночасного постачання товарів, включених [до Переліку № 224](#) (операції з постачання яких звільняються від оподаткування), та будь-яких інших товарів та послуг, операції з постачання яких підлягають оподаткуванню за ставкою ПДВ 7% або 20 %, платник податку має складати окремі податкові накладні для постачання товарів в межах оподатковуваних та звільнених від оподаткування ПДВ операцій. Адже одночасне відображення в одній податковій накладній таких двох типів операцій не передбачено.

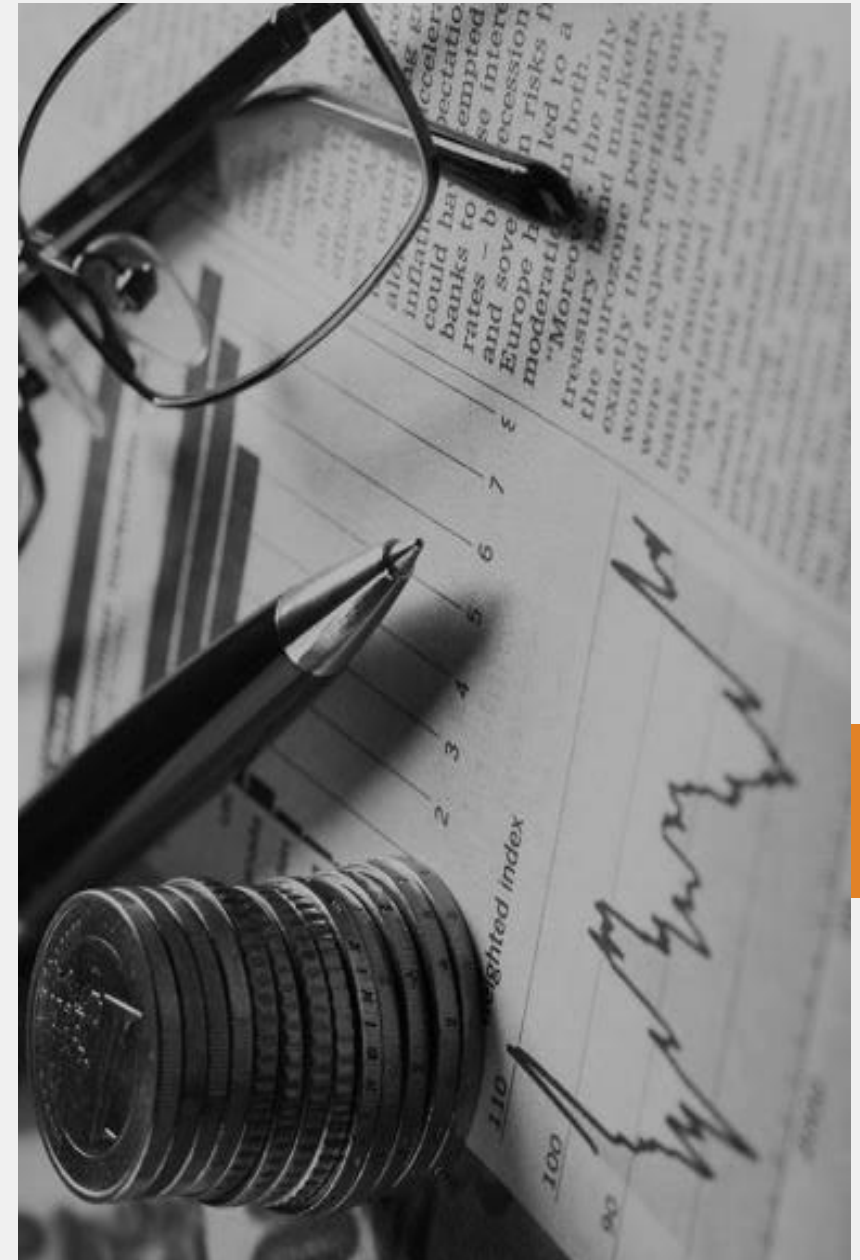
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ - ПРО СПЕЦИФІКУ ЗВІЛЬНЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ У РАМКАХ СКОРОЧЕННЯ

У зв'язку з економічною ситуацією, яка склалася внаслідок пандемії коронавірусу, наразі в роботодавців все частіше виникає питання щодо звільнення працівників на підставі скорочення.

Стаття 40 Кодексу Законів про працю України (КЗпП) передбачає можливість розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, а також строкового трудового договору до закінчення строку його чинності з ініціативи роботодавця у разі змін в організації виробництва і праці, скорочення чисельності або штату працівників. У тому числі це і випадки ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації.

Якщо звільнення відбувається на підставі скорочення, працівнику виплачується вихідна допомога у розмірі не менше середнього місячного заробітку.

Роботодавцю потрібно дотримуватися певного алгоритму дій. Відповідно до статті 49-4 [КЗпП](#), ліквідація, реорганізація підприємств, зміна форми власності або часткове зупинення виробництва, що тягнуть за собою скорочення чисельності чи штату працівників, погіршення умов праці, можуть здійснюватися тільки після завчасного надання професійним спілкам інформації з цього питання. Зокрема, про причини наступних звільнень, кількість і категорії працівників, яких це може стосуватися, про строки проведення звільнення. Роботодавець не пізніше трьох місяців з часу прийняття рішення проводить консультації з професійними спілками про заходи щодо запобігання звільненню або про пом'якшення несприятливих наслідків будь-якого звільнення.

Статтею 49-2 [КЗпП](#) передбачено, що **про наступне вивільнення працівників персонально попереджають не пізніше ніж за два місяці**. Одночасно з попередженням про звільнення у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці роботодавець пропонує працівнику іншу роботу на тому самому підприємстві, в установі, організації, крім випадків, передбачених [КЗпП](#). При відсутності роботи за відповідною професією чи спеціальністю, а також у разі відмови працівника від переведення на іншу роботу на тому самому підприємстві, в установі, організації, працівник, на власний розсуд, звертається за допомогою до державної служби зайнятості або працевлаштовується самостійно.

У разі якщо вивільнення є масовим, то відповідно до статті 50 [Закону України «Про зайнятість населення»](#), **роботодавець доводить до відома державної служби зайнятості інформацію про заплановане вивільнення працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці за два місяці до вивільнення**.

Важливим фактором при прийнятті рішення щодо вивільнення працівників у випадках змін в організації виробництва і праці є врахування переважного право на залишення на роботі, передбачене законодавством.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ - ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ.

У зв'язку із запровадженням на всій території України карантину, для безпеки та захисту здоров'я працівників, задіяних у робочому процесі, роботодавцям необхідно забезпечити їх засобами індивідуального захисту (ЗІЗ) згідно з Мінімальними вимогами безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці. А саме:

- роботодавець зобов'язаний за свій рахунок забезпечити придбання, комплектування, видачу та утримання (у працездатному, належному гігієнічному стані) ЗІЗ;
- на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, що пов'язані із забрудненням, або тих, що здійснюються в несприятливих метеорологічних умовах, працівникам видаються безоплатно спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші ЗІЗ за встановленими нормами, які для роботодавця є обов'язковим мінімумом безоплатної видачі ЗІЗ, з визначенням їх захисних властивостей та строків використання;
- ЗІЗ мають використовуватися у разі неможливості уникнути або в достатній мірі обмежити ризики для життя та здоров'я працівників технічними засобами колективного захисту або заходами, методами чи правилами організації роботи;
- ЗІЗ використовують виключно за призначенням згідно з інструкціями з експлуатації, які мають бути зрозумілими для працівників.

До основних завдань служби охорони праці в умовах карантину, слід віднести:

- організацію проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням та іншим випадкам загрози життю або здоров'ю працівників;
- вивчення та сприяння впровадженню у виробництво досягнень науки і техніки, прогресивних і безпечних технологій, сучасних засобів колективного та індивідуального захисту працівників;
- інформування і надання роз'яснень працівникам підприємства з питань охорони праці;

- участь у складанні санітарно-гігієнічної характеристики умов праці працівників, які проходять обстеження щодо наявності професійних захворювань (отруень), проведенні внутрішнього аудиту охорони праці та атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;
- взаємодіяти з іншими структурними підрозділами, службами, фахівцями підприємства та представниками профспілки, а за її відсутності — з уповноваженими найманими працівниками особами з питань охорони праці.

ДОПОМОГА ПО ЧАСТКОВОМУ БЕЗРОБІТТЮ НА ПЕРІОД КАРАНТИНУ

Кабінет Міністрів України постановою від 22 квітня 2020 р. № 306 затвердив «Порядок надання та повернення коштів, спрямованих на фінансування допомоги по частковому безробіттю на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».

Порядком визначено механізм надання коштів, спрямованих на фінансування допомоги по частковому безробіттю на період карантину, повернення зазначених коштів у разі порушення гарантій зайнятості осіб, яким виплачувалася така допомога, а також її розмір.

Допомога по частковому безробіттю на період карантину - кошти, передбачені в бюджеті Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, що надаються міськими, районними і міськрайонними центрами зайнятості та філіями регіональних центрів зайнятості роботодавцям із числа суб'єктів малого та середнього підприємництва для виплати допомоги працівникам у разі втрати ними частини заробітної плати внаслідок вимушеного скорочення передбаченої законодавством тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) діяльності внаслідок карантину.

Сума допомоги надається роботодавцям, у тому числі ФОП, які є застрахованими особами, із числа суб'єктів малого та середнього підприємництва на строк зупинення (скорочення) діяльності та протягом 30 календарних днів після завершення карантину в разі сплати роботодавцем або ФОП, який є застрахованою особою, ЄСВ протягом шести місяців, що передують даті зупинення (скорочення) діяльності.

Виплата допомоги по частковому безробіттю на період карантину ФОП, які є застрахованими особами, здійснюється центром зайнятості.

Для отримання допомоги роботодавець або ФОП, який є застрахованою особою, має звернутися до центру зайнятості за місцем реєстрації його як платника ЄСВ та подати відповідні документи.

НЕСВОЄЧАСНА ВИПЛАТА ЗАРПЛАТИ: РОЗРАХУНОК КОМПЕНСАЦІЇ

Фінансова криза, спричинена коронавірусом, призвела до того, що все більше роботодавців не можуть своєчасно виплатити заробітну плату працівникам. Через це виникають питання, пов'язані з нарахуванням й обліком компенсації за несвоєчасну виплату зарплати.

Коли виплачують компенсацію.

Процедуру розрахунку компенсації заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати регламентують [Закон України від 11.02.2003 № 2050-III](#) «Про компенсацію громадянам втрати частин доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати» (Закон №2050) і Порядок проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати, затверджений Постановою КМУ від 21 лютого 2001 р. N 159, зі змінами (Порядок №159).

Компенсацію проводять у разі затримки на один і більше календарних місяців виплати грошових доходів, у т.ч. заробітної плати ([ст. 2 Закону № 2050](#), [п. 2 Порядку № 159](#)).

Отже, **перша умова** для виплати компенсації — **затримка зарплати на строк від одного місяця**. Причому така затримка повинна виникнути саме з вини роботодавця, але не важливо, за яких обставин (чи то в роботодавця немає коштів, чи заблоковано рахунок в банку або ж підприємство не працює на карантині тощо). А ось своєчасно не отриманий із вини громадянина дохід компенсації не підлягає ([ст. 5 Закону № 2050](#), [п. 6 Порядку № 159](#)).

Тим часом, **друга умова** для виплати компенсації — це **наявність у розрахунковому періоді приросту індексу споживчих цін** (індексу інфляції). І якщо в періоді затримки виплати компенсації інфляції не було (приріст індексу інфляції не перевищував 1), то й сума компенсації дорівнюватиме нулю.

На які доходи нараховують компенсацію

Серед доходів, які підлягають компенсації, безпосередньо зазначена заробітна плата (ст. 5 Закону № 2050, п. 3 Порядку № 159).

Склад заробітної плати визначають на підставі розділу 2 «Інструкції зі статистики заробітної плати», затвердженої наказом Міністерства статистики України від 11 грудня 1995 р. N 323, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1995 р. за N 465/1001 (Інструкції № 5).

Компенсації підлягають лише ті доходи, які не мають разового характеру (ст. 2 Закону № 2050, п. 3 Порядку № 159).

Компенсацію нараховують на суму заробітної плати після утримання податків й обов'язкових платежів, тобто **на чисту суму заробітної плати** (ст. 3 Закону № 2050, п. 4 Порядку № 159).

Суму компенсації обчислюють як добуток чистої зарплати за відповідний місяць і приросту індексу споживчих цін (індексу інфляції) у відсотках для визначення суми компенсації, поділеного на 100.

Індекс споживчих цін для визначення суми компенсації обчислюють шляхом множення місячних індексів споживчих цін за період невиплати грошового доходу. При цьому індекс споживчих цін у місяці, за який виплачують дохід, до розрахунку не входить (ст. 3 Закону № 2050, п. 4 Порядку № 159).

Зазначене вище можна відобразити такою формулою:

$$C_k = ЗП_ч \times (I_i \times I_{i+1} \times \dots \times I_n \times 100 - 100) : 100,$$

де:

C_k — сума компенсації;

$ЗП_ч$ — сума не виплаченої своєчасно заробітної плати після вирахування з неї всіх обов'язкових утримань (чиста заробітна плата), грн;

I_i — індекс споживчих цін (індекс інфляції) місяця, наступного за місяцем нарахування заробітної плати (поділений на 100);

I_n — індекс споживчих цін (індекс інфляції) місяця, перед місяцем виплати заборгованості (поділений на 100).

Суму компенсації зарплати виплачують у тому самому місяці, у якому здійснюють виплату заборгованості зарплати за відповідний місяць.

За порушення вимог [Порядку № 159](#) юридичні особи та фізичні особи — підприємці, які використовують найману працю, **несуть відповідальність** у вигляді штрафу згідно з [абз. 8 ч. 2 ст. 265 КЗпП](#) у розмірі мінімальної заробітної плати (у 2020 році — **4723 грн**).

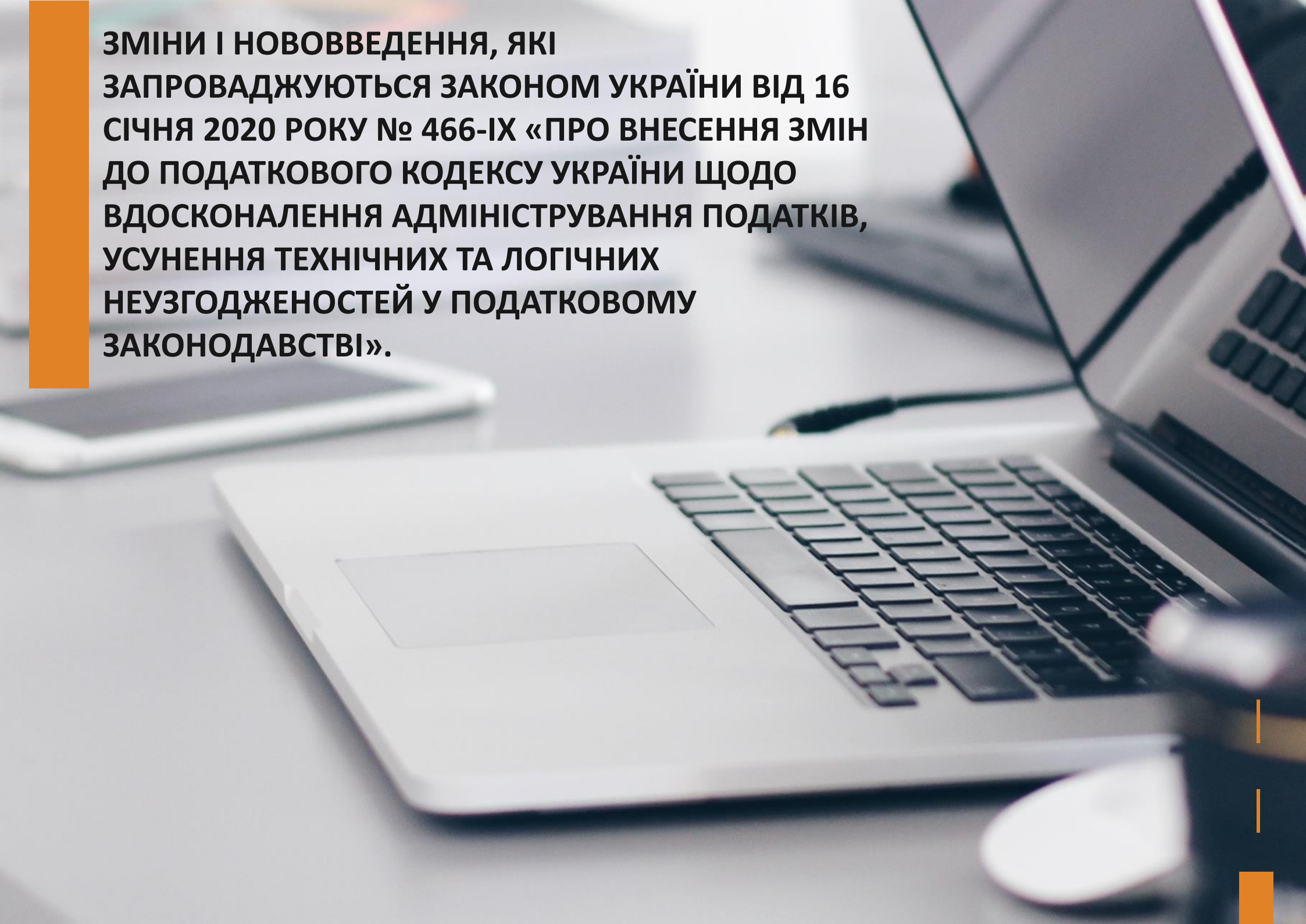
Також посадову особу, яка допустила таке порушення, можуть притягти до адміністративної відповідальності згідно із [ч. 1 ст. 41 КоАП](#), що передбачає накладення штрафу в розмірі від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 510 грн до 1700 грн).

Отже, для запобігання цим негативним наслідкам краще дотримуватися законодавчих норм і нараховувати компенсацію за несвоєчасну виплату зарплати.

НОВИНИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

**ЗМІНИ І НОВОВВЕДЕННЯ, ЯКІ
ЗАПРОВАДЖУЮТЬСЯ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ ВІД 16
СІЧНЯ 2020 РОКУ № 466-ІХ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН
ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО
ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ,
УСУНЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ТА ЛОГІЧНИХ
НЕУЗГОДЖЕНОСТЕЙ У ПОДАТКОВОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ».**

ЗМІНИ ПРИ СКЛАДАННІ ДЕКЛАРАЦІЇ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Подання фінзвітності разом з аудиторським висновком

Змінами до [п. 46.2 ПКУ](#) передбачено, що платники податку на прибуток, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV ([Закону № 996](#)) зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським звітом, подають контролюючому органу:

- разом з податковою декларацією за відповідний річний період [Звіт про фінансовий стан \(баланс\)](#) та [Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід \(звіт про фінансові результати\)](#), складені до перевірки фінансової звітності аудитором;
- річну фінансову звітність разом з аудиторським звітом, яка підлягає оприлюдненню, у строк **не пізніше 10 червня року**, наступного за звітним.

У разі неподання (несвоєчасного подання) річної фінансової звітності разом з аудиторським звітом, яка підлягає оприлюдненню, застосовується відповідальність, передбачена [п. 120.1 ПКУ](#) для подання податкових декларацій (розрахунків). Тобто, якщо не подати затверджену аудиторами фінзвітність, вважатиметься, що декларація (до якої така фінзвітність є невід'ємним додатком) не була подана.

Проте зміни до [п. 46.2 ПКУ](#) набрали чинності 23 травня 2020 року і граничний термін подання декларації та фінансової звітності за звітний період (2019 рік) вже минув.

Тому вперше норма цього пункту щодо обов'язкового подання річної фінансової звітності разом з аудиторським звітом у строк не пізніше 10 червня року, наступного за звітним, застосовується в 2021 році за підсумками 2020 звітного року.

Тобто у 2020 році цю вимогу виконувати не треба. Але ось на те, що спочатку податківцям подається фінзвітність, ще не затверджена аудиторами, а потім (окремо) – вже затверджена, слід звернути окрему увагу.

Що робити, якщо дані фінзвітностей будуть різними (тобто внаслідок аудиту фінзвітності були внесені зміни)?

У такому разі, на думку ДПСУ, доведеться подавати уточнюючу декларацію.

Наприклад, якщо така ситуація сталася щодо фінзвітності за 2020 рік, то уточнення треба буде подати до 10 червня 2021 року включно.

Таке уточнення треба подавати лише у випадку, **якщо такі зміни вплинули на показники річної декларації.**

Відповідно до [п. 49.4 ПКУ](#) фінансова звітність, Звіт про фінансовий стан (баланс) та Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (звіт про фінансові результати) разом з аудиторським висновком подаються в електронній формі – в разі подання декларацій в електронній формі.

Новий граничний розмір доходу для обов'язкових податкових різниць

Законом №466 внесено зміни до пп. 134.1.1 ПКУ в частині підвищення вартісного критерію річного доходу для незастосування різниць з 20 до 40 млн грн (чинні з 23 травня 2020 року) та до п. 137.5 ПКУ щодо підвищення вартісного критерію річного доходу для застосування річного звітного періоду (наберуть чинності з 1 січня 2021 року).

Платники податку на прибуток, **у яких річний дохід за 2020 звітний рік не перевищує 40 млн грн:**

1. зможуть прийняти рішення **про незастосування коригувань фінансового результату** до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до розділу III ПКУ, **у декларації за 2020 рік;**
2. застосовувати **у 2021 році річний податковий (звітний) період з податку на прибуток.**

Увага! У 2020 році річний звітний період з податку на прибуток застосовується платниками, у яких річний дохід за 2019 звітний рік не перевищує 20 млн гривень.

Новий «старий» звітний період для сільгосптоваровиробників

[Законом №466](#) внесено зміни до [пп. 137.4.1 ПКУ](#) та усунуто колізію щодо посилання на неіснуючу статтю 209 ПКУ щодо визначення сільськогосподарської продукції як критерію для застосування особливого податкового (звітного) періоду виробниками такої продукції (з 1 липня минулого року по 30 червня наступного року).

Отже, виробники сільськогосподарської продукції, які бажають перейти на новий звітний період, подають декларацію за звітний період - півріччя 2020 року. А надалі вони зможуть застосовувати особливий річний період. Він починається з 1 липня 2020 року і закінчується 30 червня 2021 року.

Виробничий метод для податкової амортизації

З 23 травня 2020 року дозволено застосування виробничого методу для визначення податкової амортизації.

Тому зараз зазначимо про перехід на такий метод амортизації з II кварталу 2020 року платниками, які подають декларації щоквартально.

У разі якщо платники, що подають декларації щоквартально, вирішили застосовувати з **II кварталу 2020 року** виробничий метод нарахування податкової амортизації до основних засобів, амортизацію яких до цього проводилось за іншим методом, вони зобов'язані провести інвентаризацію цих об'єктів основних засобів станом на 1 квітня 2020 року. Амортизація, нарахована за дозволим виробничим методом в цьому випадку вперше може бути **відображена у додатку АМ до декларації за I півріччя 2020 року**.

Вартість ОЗ збільшено до 20 000 грн

[Законом №466](#) з 23 травня 2020 року змінено вартісний критерій визначення основних засобів з **6 000 до 20 000 гривень**.

- Цей критерій буде застосовуватись до основних засобів, що вводяться в експлуатацію після 22 травня 2020 року;
- Основні засоби, введені в експлуатацію до 23 травня 2020 року, продовжують амортизуватись у податковому обліку, навіть якщо їх залишкова балансова вартість не перевищує 20 000 гривень.

Прискорена амортизація

Платники податку на прибуток мають право застосувати прискорену амортизацію, визначену [п. 43-1 підрозділу 4 розділу XX ПКУ](#), починаючи зі звітного періоду - півріччя 2020 року, та відобразити суми прискореної амортизації у додатку АМ до декларації за цей період.

Звітування «єдинниками» при сплаті доходів нерезидентам

З 23 травня встановлено, що юридичні та фізичні особи - підприємці, які обрали спрощену систему оподаткування, ФОП та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, є **платниками податку на прибуток при виплаті доходів (прибутків) нерезиденту з джерелом їх походження з України.**

Для таких суб'єктів у разі виплати доходів нерезидентам змінами до [п. 137.5 ПКУ](#) (набирають чинності з **1 січня 2021 року**) передбачено застосування річного звітного періоду з податку на прибуток.

Тому, як роз'яснюють податківці: у разі виплати доходів нерезидентам у 2020 році юридичні та фізичні особи - підприємці, що обрали спрощену систему оподаткування, ФОП та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, подають за звітний 2020 рік декларацію з додатком ПН, у якому відображають такі доходи нерезидентів та відповідні суми податку.

Дивіденди від нерезидентів

[Законом №466](#) з 23 травня 2020 року [п. 140.4 ПКУ](#) доповнено новою різницею.

А саме: з'явився [пп. 140.4.3 ПКУ](#) щодо зменшення фінрезультату на суму нарахованих доходів від участі в капіталі нерезидентів та на суму нарахованих доходів у вигляді дивідендів, що підлягають виплаті на його користь від такого нерезидента, за умови, що доля участі в капіталі нерезидента становить щонайменше 10% протягом календарного року та такий нерезидент не входить до переліку держав (територій), визначених відповідно до [пп. 39.2.1.2 ПКУ](#) (крім держав (територій), з якими є чинні міжнародні договори України про уникнення подвійного оподаткування доходів).

До внесення змін до форми декларації з податку на прибуток податківці рекомендують відображати нову різницю **у будь-якому зручному рядку додатка РІ** до декларації.

Але зі зазначенням цього факту **у доповненні до [декларації](#)**, про подання якого треба зробити позначку у спеціальному полі декларації (графа «наявність доповнення»).

Збитки – у спадщину

З 01.01.2021 р. можливе зменшення фінрезультату правонаступником на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування платника податку, що реорганізується шляхом:

- приєднання, злиття, перетворення – у періоді затвердження передавального акта;
- поділу, виділу – у періоді затвердження розподільчого балансу пропорційно до отриманої частки майна згідно з розподільчим балансом.

Платники - правонаступники до внесення змін до декларації можуть відобразити суму від'ємного значення об'єкта оподаткування платника податку, що реорганізується, у рядку 3.2.4 додатка РІ до декларації.

Штрафи за договірними відносинами та за перевітками

За новою редакцією [пп. 140.5.11 ПКУ](#) фінансовий результат збільшується на суму витрат від відшкодування збитків, компенсації неодержаного доходу в т.ч. за договорами ЗЕД, а також на суму штрафів, пені, нарахованих контролюючими органами та іншими органами державної влади за порушення вимог законодавства. Ці зміни чинні з 23 травня 2020 року.

Таке збільшення фінансового результату до оподаткування платники можуть відобразити у рядку 3.1.11 додатка РІ до декларації.

Різниця при здійсненні операцій з нерезидентами без ділової мети

За новим [пп. 140.5.15 ПКУ](#) фінансовий результат збільшується на суму витрат, понесених платником податків при здійсненні операцій з нерезидентами, якщо такі операції не мають ділової мети. Ці зміни набрали чинності 23 травня 2020 року.

До внесення змін до форми декларації відображати нову різницю слід **у будь-якому зручному рядку додатка РІ** до декларації для збільшення фінансового результату. Але із зазначенням цього факту **у доповненні до декларації**, про подання якого треба зробити позначку в спеціальному полі декларації (графа «наявність доповнення»).

Облік капіталізації процентів

Новою нормою абз. 6 пп. 138.3.2 ПКУ приведено податковий облік процентів у відповідність до бухгалтерського обліку.

Для цілей розрахунку різниці за [пп. 140.2 ПКУ](#) платник податків буде зобов'язаний вести окремий облік процентів, що були капіталізовані (підлягали включенню до собівартості необоротного активу) відповідно до положень МСФЗ або ПСБО.

Капіталізовані проценти, що збільшили собівартість необоротних активів будуть враховуватися при розрахунку суми перевищення відповідно до [пп. 140.2 ПКУ](#) у періоді нарахування амортизації відповідних об'єктів ОЗ.

Відповідно до п. 53 підрозд. 4 розд. XX ПКУ правила обліку процентів, передбачені абз. 1 пункту 140.2 ПКУ, застосовуються з **1 січня 2021 року до всіх** кредитів, позик та інших боргових зобов'язань, що обліковуються на балансі платника податків станом **на 1 січня 2021 року**.

З **01.01.2021 р.** за новою редакцією п. 140.2 ПКУ для платника податку, у якого сума боргових зобов'язань, визначених п. 140.1 ПКУ, що виникли за операціями з нерезидентами, перевищує суму власного капіталу більше ніж у 3,5 рази, **фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму перевищення нарахованих у бухгалтерському обліку процентів** за кредитами, позиками та іншими борговими зобов'язаннями (крім процентів, що підлягають капіталізації відповідно до НП(С)БО або МСФЗ до моменту введення відповідного активу в експлуатацію) **понад 30% суми розрахованого об'єкта оподаткування** податком на прибуток звітного (податкового) періоду, в якому здійснюється нарахування таких процентів, **збільшеного на суму фінансових витрат** за даними фінансової звітності **та суми амортизаційних відрахувань** за даними податкової звітності того самого звітного (податкового) періоду.

Об'єкт оподаткування, який згадується в цій нормі, визначатиметься згідно зі ст. 134 ПКУ з коригуванням фінансового результату до оподаткування на усі різниці, визначені відповідно до положень цього розділу, крім:

- від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років;
- різниці, визначеної п. 140.2 ПКУ.

Якщо у звітному (податковому) періоді показник, розрахований відповідно до абзацу першого цього пункту, має від'ємне значення, фінансовий результат до оподаткування збільшуватиметься на всю суму процентів, нарахованих у цьому звітному (податковому) періоді.

До суми процентних витрат, нарахованих протягом звітного (податкового) періоду, додається частка амортизаційних відрахувань, що припадає на суму процентних витрат, капіталізованих у складі вартості необоротного активу до моменту введення його в експлуатацію. Отже, платник податку в кожному окремому звітному (податковому) періоді визначатиме частку амортизаційних відрахувань із вартості відповідного необоротного активу, що припадає на суму капіталізованих процентів, виходячи із застосовного методу амортизації та строку корисного використання відповідного необоротного активу.

Норми п. 140.2 ПКУ **не застосовуватимуться** та фінансовий результат до оподаткування не збільшуватиметься на суму процентів, що підлягають капіталізації відповідно до П(С)БО та МСФЗ та не впливають на фінансовий результат до оподаткування платника податків у звітному (податковому) періоді, до моменту введення відповідного необоротного активу в експлуатацію.

Норми цього пункту **не застосовуватимуться** до фінансових установ та компаній, що займаються виключно лізинговою діяльністю.

Коригування, передбачені п. 140.2 ПКУ, не здійснюватимуться і щодо суми процентів, визнаних такими, що не відповідають принципу «вितягнутої руки».

Якщо операція з нерезидентом, за якою сплачують проценти, є контрольованою, діятиме окреме правило. У разі перевищення суми процентних витрат за контрольованими операціями над рівнем, визначеним відповідно до принципу «витягнутої руки», положення цього пункту застосовуються до суми процентних витрат, що відповідають принципу «витягнутої руки». При цьому таке правило застосовуватиметься за наслідками звітного (податкового) року.

Різниця щодо резерву очікуваних кредитних збитків

У податкову різницю щодо дебіторської заборгованості ([ст. 139 ПКУ](#)) з 23.05.2020 р. додали норму щодо резерву очікуваних кредитних збитків. Цей резерв створюється за МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

Кредитний збиток – різниця між передбаченими договором грошовими потоками, що належать організації, і грошовими потоками, які вона очікує отримати. Тобто це уточнення буде впливати на застосування податкових різниць платниками податку на прибуток, які складають фінзвітність за МСФЗ.

Механізм застосування податкової різниці такий:

– Фінрезультат буде збільшуватися на суму витрат на резерв очікуваних кредитних збитків та на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад цей резерв.

– Фінрезультат буде зменшуватися:

- на суму коригування резерву очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до МСФЗ;
- на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), що відповідає ознакам, визначеним [пп. 14.1.11 ПКУ](#).

30%-різниця щодо експорту нерезидентам

За новим пп. 140.5.5-1 ПКУ з **23.05.2020 р.** платники податку на прибуток повинні будуть збільшити свій фінрезультат на суму 30% вартості експортованих товарів, у тому числі необоротних активів, робіт та послуг (крім операцій, визнаних контрольованими відповідно до ст. 39 ПКУ, реалізованих на користь «низько податкових» нерезидентів).

Вимоги цього підпункту не застосовуються платником податку, якщо операція не є контрольованою та сума таких доходів підтверджується платником податку за цінами, визначеними за принципом «вितягнутої руки» відповідно до процедури, встановленої ст. 39 ПКУ, але без подання [Звіту про контрольовані операції](#).

У разі підготовки документації і подання Звіту про контрольовані операції виявилось, що ціна реалізації є нижчою за ціну, визначену відповідно до принципу «вितягнутої руки», коригування фінансового результату до оподаткування здійснюється на розмір **різниці між цими цінами**.

Зміни для платників ПДВ Закон № 466

Більшість норм Закону України від 16 січня 2020 року № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» набрали чинності 23.05.2020, зокрема:

- запроваджено єдиний звітний період для звітності з ПДВ — **календарний місяць** (у т.ч. для платників єдиного податку) з метою спрощення адміністрування ПДВ, застосування єдиного підходу до формування показників звітності та їх відображення в інформаційних системах ДПС;
- запроваджено визначення бази оподаткування для операцій з постачання електричної енергії, виходячи з ціни, яка склалася на ринку електричної енергії без необхідності донарахування податкових зобов'язань з ПДВ, якщо така ринкова ціна електричної енергії менша за ціну її придбання;
- встановлено особливості визначення бази оподаткування для операцій з вивезення товарів за межі митної території України (договірна (контрактна) вартість таких товарів, зазначена в митній декларації);
- забезпечено можливість формування податкового кредиту платниками, які застосовують касовий метод податкового обліку у випадку, якщо оплата придбаних товарів/послуг здійснюється більше ніж через 1095 календарних днів;

- врегульовано питання врахування у СЕА ПДВ суми коштів, вилучених та зарахованих контролюючим органом на рахунок платника податку відповідно до ст. 95 ПКУ в рахунок погашення податкового боргу з ПДВ по задекларованих до сплати податкових зобов'язаннях;
- продовжено граничний термін реєстрації в ЄРПН зведених податкових накладних з 15 до 20 числа місяця;
- встановлено тимчасову пільгу з ПДВ для операцій з передачі транспортних засобів малозабезпеченим верствам населення, а також органам спеціального призначення (швидка медична допомога та центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах цивільного захисту, рятувальної справи, пожежної і техногенної безпеки) для оперативного виконання задач, направлених на захист та збереження здоров'я населення;
- відновлено застосування нульової ставки ПДВ до операцій з експорту сої та ріпаку (до внесення змін до операцій з експорту сої та ріпаку застосовувався режим звільнення від оподаткування ПДВ, який виключав можливість декларування до відшкодування сум ПДВ за такими операціями);
- уточнив, що касовий метод податкового обліку з ПДВ поширюється у т.ч. на підрядників та субпідрядників;
- пільгу з ПДВ на ввезення племінних чистопородних тварин розповсюджено на сільськогосподарського товаровиробника.

ПОДАТОК НА РЕПАТРІАЦІЮ ЗАКОН № 466

З 23.05.2020 року діють поправки до [ст. 103](#), [п. 141.4](#) і пов'язаних із ними норм [ПКУ](#) :

1. Тест «головної мети»

Податкові вигоди у вигляді звільнення від оподаткування або застосування пониженої ставки податку, передбачені міжнародним договором України, не можна застосовувати, **якщо головна або першочергова мета відповідної господарської операції нерезидента з резидентом України — отримання податкових переваг, які надає міжнародний договір.**

Це зафіксували в [абз. 3 п. 103.2 ПКУ](#).

Таке правило не застосовують, якщо встановлять, що отримання таких переваг відповідає об'єкту й цілям міжнародного договору України.

Крім того, якщо міжнародним договором установлені інші правила, пріоритет має саме міжнародний договір.

2. Бенефіціарність

2.1. Одна з умов для застосування особою (податковим агентом) пільги у вигляді звільнення від оподаткування або зменшеної ставки податку на доходи нерезидентів, передбаченої відповідним міжнародним договором України, — **бенефіціарний статус нерезидента — отримувача доходу**, тобто він має бути **фактичним власником такого доходу** (далі — бенефіціарний отримувач).

В [абз. 1 п. 103.2 ПКУ](#) уточнили, що цю умову застосовують, лише якщо вона передбачена відповідним міжнародним договором.

2.2. Урегульовано ситуацію, коли дохід виплачують небенефіціарному отримувачу. У такому випадку законодавець дозволив застосовувати міжнародний договір України з країною, резидентом якої є відповідний бенефіціарний отримувач такого доходу, у частині звільнення від оподаткування або застосування пониженої ставки податку. Проте це можливо лише за умови надання особі (податковому агенту) таких документів:

а) від отримувача доходу — заяви у довільній формі про відсутність у нього статусу бенефіціарного отримувача доходу, а також про наявність такого статусу в нерезидента, який надав документи, указані далі — у пп. «б»;

б) від бенефіціарного отримувача доходу — заяви у довільній формі про наявність у такого нерезидента статусу бенефіціарного отримувача доходу й документів, які підтверджують такий статус (зокрема, але не виключно, ліцензії, договори, офіційні листи компетентних органів), а також документа, який підтверджує статус податкового резидента згідно з вимогами п. 103.4 ПКУ.

2.3. Відкоригували правила [п. 103.3 ПКУ](#) стосовно визначення бенефіціарного отримувача доходу — для цілей застосування пониженої ставки податку згідно з правилами міжнародного договору України — щодо **дивідендів, процентів, роялті, винагород тощо нерезидента**, отриманих із джерел в Україні. Ним вважають особу, що має право на отримання таких доходів **і є вигодоотримувачем щодо них (має право фактично розпоряджатися таким доходом)**. І знову-таки умова про бенефіціарність має бути передбачена міжнародним договором.

Окрім того, у [п. 103.3 ПКУ](#) навели **приклади ознак**, які можуть свідчити про небенефіціарний (номінально-посередницький) статус отримувача доходу.

Там же визначили: якщо нерезидент — безпосередній отримувач доходу із джерелом походження з України не є бенефіціарним отримувачем цього доходу, під час виплати застосовують положення міжнародного договору України з країною бенефіціарного отримувача такого доходу. При цьому обов'язок доведення, що нерезидент є бенефіціаром стосовно відповідного доходу, покладають на такого нерезидента (або на нерезидента, який звертається із заявою до контролюючого органу про повернення зайво утриманого податку).

На відміну від [п. 103.2](#), у [п. 103.3 ПКУ](#) для застосування міжнародного договору України з країною бенефіціарного отримувача доходу не висовують таку умову, як отримання податковим агентом від номінального та бенефіціарного отримувачів доходу заяв й інших документів, про які ми згадували вище. Хоча, звісно, без документа, який підтверджує, що нерезидент є резидентом країни, з якою Україна уклала міжнародний договір, тут зовсім не обійтися ([п. п. 103.2, 103.4 ПКУ](#)).

3. Платники податку на репатріацію

3.1. Обов'язок утримувати податок на репатріацію під час виплати на користь нерезидента або вповноваженої ним особи доходів із джерелом їх походження з України, визначених [пп. 141.4.1 ПКУ](#), тепер закріплений за:

- резидентом;
- іншим нерезидентом, який провадить господарську діяльність через постійне представництво на території України ([абз. 1 пп. 141.4.2 ПКУ](#)).

Водночас чітко зазначено, що таку вимогу — обов'язок утримувати податок на репатріацію — **не застосовують до доходів нерезидентів, які вони отримують через свої постійні представництва на території України.**

У зв'язку із цим уточнено перелік доходів, отриманих нерезидентом із джерелом їх походження з України, з [пп. 141.4.1 ПКУ](#). Також дещо змінено [пп. «а» пп. 14.1.54 ПКУ](#), який містить визначення *доходу із джерелом його походження з України* (див. також «фраховий» [пп. 141.4.4](#) і «страховий» [пп. 141.4.5 ПКУ](#)).

Отже, усувається проблема подвійного оподаткування доходів нерезидентів з українських джерел, зароблених ними через постійні представництва в Україні (один раз на рівні представництва, другий — під час перерахування таким постпредставництвом доходу на користь нерезидента).

3.2. Юридичних осіб – платників єдиного податку, фізичних осіб-підприємців, у т.ч. на єдиному податку, а також фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, визначили в [р. III ПКУ](#) платниками податку під час виплати доходів (прибутків) нерезиденту із джерелом їх походження з України в порядку, визначеному [п. 141.4 ПКУ](#) ([пп. пп.133.1.1, 133.1.4, п. 137.5 ПКУ](#)).

Нагадаємо, що і раніше [п. 297.5 ПКУ](#) встановлював, що платник єдиного податку, який здійснює на користь нерезидента — юридичної особи або вповноваженої ним особи (крім постійного представництва на території України) будь-які виплати з доходів із джерелом їх походження з України, отриманим таким нерезидентом, проводить нарахування та сплату податку з доходів нерезидента в порядку, розмірі та у строки, установлені [р. III ПКУ](#).

З 01.01.2021 всі перелічені особи звітують стосовно виплачених нерезиденту доходів (прибутків) із джерелом їх походження з України ([п. 141.4 ПКУ](#)) за підсумками річного податкового (звітного) періоду – відповідно до [п. 137.5 ПКУ](#).

Окрім того, суб'єкти господарювання – юридичні особи на єдиному податку є платниками податку в разі отримання скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії, що оподатковується в порядку, визначеному [ст. 39²](#) та [р. III ПКУ](#) ([пп. 133.1.1 ПКУ](#)). - з 01.01.2021 року.

3.3. У [пп. «й» пп. 141.4.1 ПКУ](#) окремо виділили такий вид оподатковуваних доходів нерезидента, як *«доходи від відчуження прав на видобуток та розробку родовищ корисних копалин, мінеральних джерел та інших природних ресурсів, розташованих на території України, що належать нерезиденту»* ([пп. «з» пп. 14.1.54 ПКУ](#)). Відповідно, інші доходи нерезидента, які були у відомому [пп. «й» пп. 141.4.1](#), тепер перенесено у [пп. «к» пп. 141.4.1 ПКУ](#).

3.4. Визначили механізм обкладення резидентом податком на репатріацію «конструктивних дивідендів» (абзаци 2, 3 пп. 141.4.2 ПКУ).

3.5. Визначили порядок розрахунку податку на репатріацію, якщо дохід виплачують нерезиденту в будь-якій формі, відмінній від грошової, або якщо податок на доходи нерезидента не було утримано з відповідного доходу під час виплати (у т.ч. під час виплат доходів, прирівняних ПКУ до дивідендів) (абз. 3 пп. 141.4.2 ПКУ).

Виключено з пп.141.4.9 ПКУ абзац 1, який забороняв під час укладання договорів із нерезидентами включати до них податкові застереження, згідно з якими підприємства, що виплачують доходи, беруть на себе зобов'язання щодо сплати податків на доходи нерезидентів.

4. Продаж інвестиційних активів

З **01.07.2020** на зміну звичним правилам обкладення податком на репатріацію прибутку нерезидента від операцій із продажу чи іншого відчуження цінних паперів, деривативів або інших корпоративних прав, запроваджено новий підхід щодо оподаткування **прибутку** від продажу або іншого відчуження нерезидентами **інвестиційних активів** ([пп. «е» пп. 141.4.1, пп. «и» пп. 14.1.54 ПКУ](#)) у вигляді:

— цінних паперів, деривативів або інших корпоративних прав у статутному капіталі **юридичних осіб — резидентів** (окрім тих, які знаходяться в обігу на фондовій біржі, що входить до переліку, затвердженого Кабміном);

— акцій, корпоративних прав, часток в **іноземних компаніях, організаціях, утворених відповідно до законодавства інших держав** (іноземні юридичні особи) (за винятком тих, які знаходяться в обігу на фондовій біржі, що входить до переліку, затвердженого Кабміном згідно з [пп. «а» пп. 141.4.11 ПКУ](#)), що відповідають таким умовам:

а) у будь-який момент часу впродовж 365 днів, що передують продажу або іншому відчуженню, вартість акцій, часток, корпоративних або інших аналогічних прав **іноземної юрособи** на 50 і більше відсотків утворюється за рахунок *акцій, часток в українській юридичній особі, які належать зазначеній іноземній юридичній особі прямо або опосередковано,* та

б) у будь-який момент часу впродовж 365 днів, що передують продажу або іншому відчуженню, вартість акцій, часток в **українській юридичній особі** на 50 і більше відсотків утворюється за рахунок нерухомого майна, яке розташоване в Україні **та належить такій українській юрособі або використовується такою українською юридичною особою** на підставі договору довгострокової оренди, фінансового лізингу чи аналогічного договору.

[Пп. «е» пп. 141.4.1 ПКУ](#) визначено, що **прибуток** від продажу або іншого відчуження інвестиційного активу - розраховують як позитивну різницю між доходом, отриманим від продажу або іншого відчуження інвестиційного активу, та документально підтвердженими витратами на його придбання.

Якщо на вимогу особи, яка згідно з [пп. 141.4.2 ПКУ](#) є відповідальною за сплату податку з прибутку від здійснення такої операції, нерезидент, який відчужує інвестиційний актив, не надає документи, що підтверджують витрати на придбання такого активу, базою оподаткування податком на такий прибуток є вартість операції з відчуження інвестиційного активу.

З **01.07.2020** обов'язок оподатковувати прибуток від продажу нерезидентом інвестактивів покладено не лише на покупців резидентів та нерезидентів, які провадять господарську діяльність через постійне представництво в Україні.

За певних умов такий обов'язок покладено й **на нерезидентів**.

А саме — вказано, що **нерезидент**, який набуває право власності на **інвестиційний актив, визначений абзацами 3–5 пп. «е» пп. 141.4.1 ПКУ**, в **іншого нерезидента, який не має в Україні зареєстрованого постійного представництва**, зобов'язаний утримувати податок із прибутку від відчуження такого інвестиційного активу, виплаченого на користь такого іншого нерезидента, за ставкою в розмірі 15% та за рахунок такого іншого нерезидента. Його перераховують до бюджету під час такої виплати (якщо інші правила не передбачено положеннями чинного міжнародного договору України з країною резиденції особи, на користь якої здійснюють виплати).

При цьому такий нерезидент-покупець має не пізніше дати здійснення першої оплати за інвестиційний актив, що придбавають, стати на облік у контролюючому органі за місцезнаходженням української юридичної особи, акції, корпоративні права якої формують вартість інвестиційного активу, що є предметом такого правочину. Узяття на облік таких нерезидентів здійснюють у порядку, установленому **п. 64.5 ПКУ**.

Інакше кажучи, за нерезидентом закріпили обов'язок **оподатковувати прибуток іншого нерезидента** (без зареєстрованого постійного представництва в Україні) від продажу (відчуження) акцій, корпоративних прав, часток в іноземній юридичній особі, вартість яких упродовж 365 днів, що передують продажу, на 50 і більше відсотків сформована за рахунок часток (акцій) в українській юридичній особі.

Своєю чергою, вартість акцій, часток в українській юридичній особі у будь-який момент часу впродовж 365 днів, що передують продажу, має бути на 50 і більше відсотків утворена за рахунок українського нерухомого майна такої української юридичної особи (**абзаци 3–5 пп. «е» пп. 141.4.1 ПКУ, пп. 14.1.54 ПКУ**).

5. Доходи нерезидентів від державних цінних паперів.

Відредаговано [пп. 141.4.10 ПКУ](#).

Головна новація, що серед неоподатковуваних доходів нерезидентів названо й прибуток від здійснення операцій із продажу чи іншого відчуження державних цінних паперів або облігацій місцевих позик, або боргових цінних паперів, виконання зобов'язань за якими забезпечено державними чи місцевими гарантіями.

Тим часом, це звільнення не стосується прибутку від згаданих операцій нерезидентів, зареєстрованих у «низькоподаткових» юрисдикціях із переліку, затвердженого КМУ відповідно до [пп. 39.2.1.2 ПКУ](#). Цей перелік ухвалено постановою КМУ від 27.12.2017 р. [№ 1045](#).

Виплата доходу нерезиденту у негрошовій формі

Якщо дохід виплачується нерезиденту у будь-якій формі, відмінній від грошової, або якщо податок на доходи нерезидента не було утримано з відповідного доходу під час виплати, такий податок підлягає нарахуванню та сплаті з огляду на такий розрахунок:

$$P_c = C_d * 100 / (100 - C_p) - C_d, \text{ де:}$$

P_c – сума податку до сплати;

C_d – сума виплаченого доходу;

C_p – ставка податку, встановлена цим підпунктом.

Така формула з'явилась в [пп. 141.4.2 ПКУ](#) з 23.05.2020 року. Отже, її треба застосовувати вже зараз, а наслідки її застосування, тобто суму сплаченого податку треба буде відображати в декларації за 2020 рік (або відповідний квартал 2020 року).

6. Процедура взаємного узгодження

ПКУ доповнили [ст. 108¹](#), у якій визначили порядок здійснення процедури взаємного узгодження.

Якщо особа вважає, що в результаті дії або рішення контролюючого органу України чи відповідного органу влади іншої країни вона піддається або піддаватиметься оподаткуванню, що не відповідає положенням міжнародного договору України про уникнення подвійного оподаткування, вона може, незалежно від засобів правового захисту, передбачених ПКУ, подати заяву про розгляд справи за процедурою взаємного узгодження в порядку, визначеному [ст. 108¹ ПКУ](#).

ПОСТІЙНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЗАКОН № 466

Із 23.05.2020 року постійним представництвам залишено тільки метод прямого обчислення оподаткованого прибутку від діяльності на території України, причому з урахуванням правил трансфертного ціноутворення.

Тобто метод окремого балансу фінансово-господарської діяльності та непрямий метод (визначення витрат шляхом множення доходу на коефіцієнт 0,7) віднині не застосовують.

Сьогодні основні положення щодо оподаткування **постійних представництв** такі:

— суми прибутків нерезидентів, які провадять свою діяльність на території України через постійне представництво, **оподатковують у загальному порядку**. При цьому таке постійне представництво прирівнюють із метою оподаткування до платника податку, який провадить свою діяльність незалежно від такого нерезидента ([абз. 1 пп. 141.4.7 ПКУ](#));

— **постійне представництво визначає обсяг оподаткованого прибутку, отриманого протягом звітного (податкового) періоду, відповідно до принципу «витягнутої руки»**. Тобто оподатковуваний прибуток постійного представництва має відповідати прибутку незалежного підприємства, що здійснює таку саму або аналогічну діяльність у таких самих або аналогічних умовах і діє абсолютно незалежно від нерезидента, постійним представництвом якого воно є (новий);

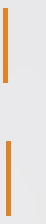
— **обсяг оподаткованого прибутку постійного представництва розраховують відповідно до положень [ст. 39 ПКУ](#) (новий)**.

Також відкориговано визначення «*постійних представництв*» із [пп. 14.1.193 ПКУ](#).

Також, Законом № 466 запроваджено важливі зміни, зокрема:

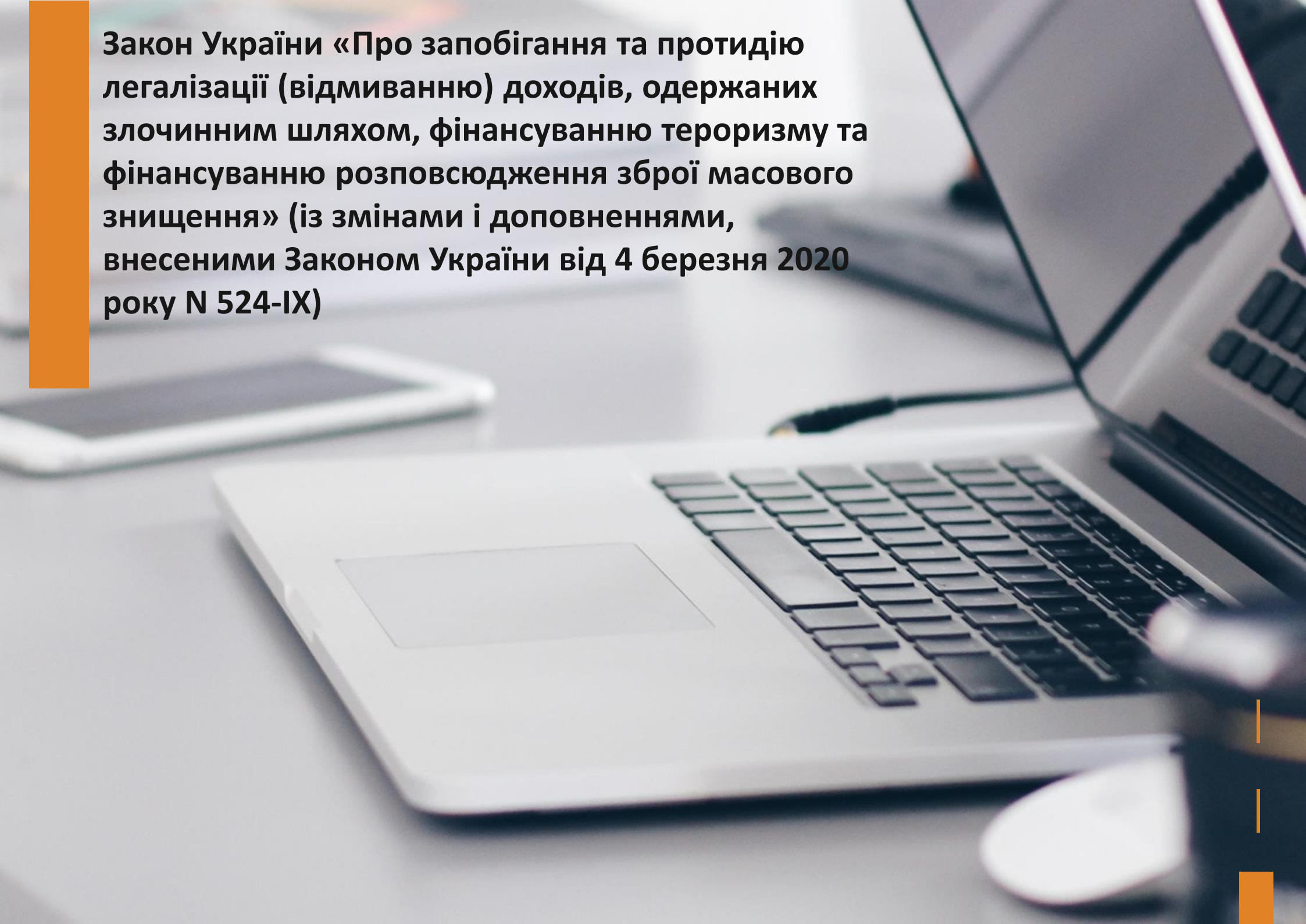
- запроваджено оподаткування контрольованих іноземних компаній (ст. 39-2 з 2021 року);
- визначення терміну розумної економічної причини (ділової мети) (пп. 14.1.231 ПКУ);
- запровадження принципу винної відповідальності платника податків за вчинення податкових правопорушень, встановлення податковими органами вини особи (пп. 109.1, 109.30 ПКУ);
- впровадження 3-х рівневої звітності з трансфертного ціноутворення (ст. 39 ПКУ);
- значне збільшення штрафів для платників податків за окремі порушення у сфері адміністрування податків, впровадження нових штрафів (за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних, в тому числі на поставки без ПДВ та звільнені від оподаткування (ст. 120¹) ПКУ, нарахування штрафів пені у разі несплати частини чистого прибутку (п.п. 19-1.1.51, 19-1.1.52, п.п. 46.2, 49.19 ПКУ), збільшення у 2 рази штрафів за порушення податкового законодавства (ст. 117, 118, 119, 119-1, п. 120.1, 121.1 ПКУ);
- зміна з 20% на 25% частки володіння корпоративними правами при визначенні пов'язаної особи (пп. 14.1.159 ПКУ);
- введення котирувальних цін для операцій з сировинними товарами (пп. 14.1.94 ПКУ);
- впровадження оцінки для визначення ціни в контрольованих операціях з придбання НМА та ін. (пп. 39.3.10 ПКУ);
- розширення переліку та вимог до змісту документації з трансфертного ціноутворення (пп. 39.4.6 ст. 39 ПКУ) вперше застосовується за 2021 рік;

- запровадження процедури взаємного узгодження відповідно до міжнародних договорів України про уникнення подвійного законодавства (ст. 108-1 ПКУ);
- розширення терміну дивіденди (пп.14.1.49 ПКУ);
- визначення, що джерелом походження коштів із України та відповідно таким, що підлягає оподаткуванню, є продаж нерезидентом акцій/корпоративних прав іноземної юридичної особи, у якої наявне нерухоме майно в Україні протягом 365 днів до дня продажу(пп.14.1.54 ПКУ);
- запровадження процедури автоматичного взяття на облік нерезидента за результатами складання акту перевірки та надання можливості адміністративного арешту його активів (п. 64.5 ПКУ, пп. 94.2.9 ПКУ);
- зміна терміну «постійне представництво» (п. 14.1.139 ПКУ);
- впровадження можливості проведення перевірки нерезидента (п.78.1.22 ПКУ);
- нові платники податку на прибуток – іноземні компанії, що мають місце ефективного управління на території України (п.133.1.5 ПКУ);
- збільшення ставки з 5% до 18% податку на доходи фізичних осіб від продажу третього або більше автомобіля протягом року (п.173.2 ПКУ).

ІНШІ НОВИНИ

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 4 березня 2020 року N 524-IX)

Всі юридичні особи мають повідомити про бенефіціарів.

28.04.2020 р. вступає в силу Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (надалі – «Закон»).

Протягом трьох місяців з дня набрання чинності Закону вже зареєстровані юридичні особи повинні подати державному реєстратору інформацію про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності.

Така інформація повинна підтримуватись в актуальному стані, повідомляючи та подаючи державному реєстратору підтверджуючі документи про зміни **протягом 30 робочих днів**.

Також, Закон передбачає **щорічне подання протягом 14 календарних днів**, починаючи з наступного року з дати державної реєстрації юридичної особи, відповідних документів для підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника.

За неподання або несвоєчасне подання держреєстратору інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи або про його відсутність, або документів для підтвердження таких відомостей, передбачено штраф на керівника юридичної особи або особу, уповноважену діяти від імені юридичної особи (виконавчого органу), **від 1000 до 3000 НМДГ (від 17 000,00 до 51 000,00 грн)**.

НБУ пояснив, що зміниться для громадян та бізнесу через новий Закон про фінмоніторинг

З 28 квітня 2020 року:

- **впроваджується ризик-орієнтований підхід у роботі з клієнтами банків.** Високоризикових клієнтів перевірятимуть більш прискіпливо. Наприклад, йдеться про політиків чи олігархів. Тобто тих, хто може проводити операції на великі суми. Операції звичайних людей — студентів, пенсіонерів, клієнтів в рамках зарплатного проекту та «білого» бізнесу, що платить податки — перевірятимуть менше;
- **збільшення граничного порогу операцій обов'язкового фінмоніторингу.** Раніше банки в обов'язковому порядку повідомляли Держфінмоніторингу про всі операції від 150 тис. грн, а серед підстав для цього було аж 17 ознак. Закон збільшує граничний поріг суми до 400 тис. грн та зменшує список ознак операцій. Тепер їх всього чотири. Звітувати потрібно про такі операції: готівка, переказ коштів за кордон, операції політиків, операції клієнтів з держав, які працюють «в антилегалізаційній сфері», як наприклад Північна Корея;
- Закон дає суттєву перевагу клієнтам банків, як наприклад дистанційна ідентифікація. Це означає, що тепер, **щоб відкрити рахунок у банку не потрібно йти у відділення.** Засвідчити особу можливо через відеозв'язок або через систему BankID. Є і інші моделі;
- розширено вимоги до ідентифікації тих, хто робить переказ грошових коштів. **Це не стосується переказів грошей з карти на карту.** Банківська карта — це вже ідентифікований продукт, і банк має інформацію про власників карток. Йдеться переважно про перекази без відкриття рахунку — наприклад поповнення рахунку через термінал. Тобто, у разі поповнення рахунку через термінал на суму 5 тис. грн і більше, потрібна буде ідентифікація. Ці правила не стосуються: оплати комунальних послуг, сплати податків та інших обов'язкових державних платежів, оплати товарів чи послуг, поповнення кредитних карток до 30 тис грн. У цьому випадку ідентифікація не буде потрібна.
- **розширено перелік суб'єктів первинного фінмоніторингу,** тобто тих, хто фактично проводить ідентифікацію клієнта. Тепер цей перелік поповнюють поштові оператори, ріелтори, юристи, представники грального бізнесу, і ті, хто надає податкові консультаційні послуги.

Операції із віртуальними активами фінмоніторять за новими правилами

Починаючи із **28.04.2020 р.** завдяки Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" від 06.12.2019 р. [№ 361-IX](#) в Україні офіційно існує поняття **віртуальних активів, які стали об'єктами фінмоніторингу.**

Тепер Міністерство цифрової трансформації України виступає суб'єктом держфінмоніторингу та відповідає за розвиток ринку віртуальних активів.

Фіноперації з віртуальними активами на суму, що дорівнює чи перевищує 30 тис. грн, підлягають належній перевірці з боку суб'єкта первинного фінмоніторингу. Водночас під фінмоніторинг підпадають порогові фіноперації на суму, яка дорівнює чи перевищує 400 тис. грн.

Міністерство цифрової трансформації України розробляє профільний закон щодо впровадження віртуальних активів. В ньому чітко визначають:

- правовий статус та класифікацію віртуальних активів;
- вимоги до випуску та обігу певних категорій віртуальних активів;
- суб'єктів ринку віртуальних активів та відповідні критерії фінмоніторингу;
- питання державного регулювання та протидії зловживанням у сфері віртуальних активів.

ЄДИНИЙ РАХУНОК ДЛЯ СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ЄСВ

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2020 року №321 затверджено порядок функціонування єдиного рахунку для сплати податків і зборів, ЄСВ та інших платежів, які контролюються Державною податковою службою.

Єдиний рахунок діятиме з 01 січня 2021 року, що спрощує для платників процедури розрахунків.

Основні переваги використання єдиного рахунку для платника податків – безперешкодне управління через електронний кабінет переплатами та помилково сплаченими коштами, які виникнуть починаючи з 01.01.2021 року, уникнення негативних наслідків помилкової сплати, заощадження коштів у вигляді банківської комісії.

Для платників, які користуватимуться єдиним рахунком, обов'язок зі сплати податків і зборів вважатиметься виконаним з моменту внесення коштів на єдиний рахунок. Всі платежі (ЄСВ, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, рентну плату, а також податковий борг за такими податками) можна вносити однією сумою.

Єдиний рахунок не використовується для сплати грошових зобов'язань та/або податкового боргу з ПДВ та акцизного податку з пального та спирту, частини чистого прибутку (доходу) державними та комунальними підприємствами та їх об'єднаннями.

Єдиний рахунок будуть відкривати у Казначействі. Для того, щоб перейти на нього, потрібно буде повідомити ДПС в електронній формі через Електронний кабінет.

ДПС буде щодня формувати реєстри платників податків і надсилати Казначейству. Казначейство на основі отриманих реєстрів буде розподіляти кошти між бюджетами і фондами.

Платники податків зможуть в Електронному кабінеті ознайомитися з реєстром, який сформувало ДПС за його платежем, та самостійно визначити напрямок використання сум помилково або надміру сплачених ними коштів.

ЧИ МОЖНА ДОВІДКУ ПРО НЕРЕЗИДЕНТСЬКИЙ СТАТУС НАДАТИ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

ДПС роз'яснила, чи можна надавати в електронному вигляді довідку, яка підтверджує, що нерезидент є резидентом країни, з якою укладено міжнародний договір про уникнення подвійного оподаткування.

Згідно з п. 103.2 та п.п. 103.4–103.6 [ПКУ](#) особа (податковий агент) має право самостійно застосувати звільнення від оподаткування або зменшену ставку податку, передбачену відповідним міжнародним договором, якщо ним надана довідка, що підтверджує його резидентський статус у відповідній країні. Така довідка має бути належним чином легалізована та перекладена відповідно до законодавства України.

Водночас надання довідки у формі електронного документа законодавством України не передбачено.

ОБСЯГИ ДОХОДУ ПО ФОП (ЄДИНИЙ ПОДАТОК) НА 2020 РІК З УРАХУВАННЯМ ЗМІН З 02.02.2020

Державна податкова служба (ДПС) надала роз'яснення щодо застосування норм **Закону 540-IX** від 30.03.20, який набрав чинності 02.04.20 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» щодо обсягів доходу ФОП єдиного податку 1, 2 і 3 групи.

З 02.02.2020 збільшено обсяги доходу протягом календарного року по ФОП:

- 1 група - до 1 млн. грн (раніше було 300,0 тис. грн),
- 2 група - до 5,0 млн. грн. (раніше було до 1,5 млн. грн),
- 3 група - 7,0 млн. грн. (раніше було до 5,0 млн. грн).

ДПС зробила розрахунок граничних обсягів доходу ФОП на 2020 рік, виходячи з такого:

- стара норма діяла протягом **92 днів з 366 кал. днів** 2020 року.
- нова норма діє **274 дні з 366 кал. днів** 2020 року.

Роз'яснення ДПС щодо граничних обсягів доходу ФОП на 2020 рік:

Група платників єдиного податку	Обсяг доходу ФОП (Положення ПКУ до 02.04.2020), грн	Обсяг доходу ФОП (Положення ПКУ з 02.04.2020), грн	Залишок ліміту (обсяг доходу) до закінчення 2020 року, грн
1 група	300 000	1 000 000	824 043,72
2 група	1 500 000	5 000 000	4 120 218,58
3 група	5 000 000	7 000 000	6 497 267,76

ПРАВО ЄДИННИКІВ І ТА ІІ ГРУП ПІТИ У ВІДПУСКУ ТА НА ЛІКАРНЯНИЙ

Державна податкова служба України нагадала, що платники єдиного податку I і II груп, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтвердженої копією листка (листоків) непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів (відповідно до п. 295.5 [ПКУ](#)).

Якщо підприємець вже сплатив авансовий внесок за місяць, в якому він був на лікарняному, або планує бути у відпустці (наприклад, у разі сплати єдиного податку авансом за квартал), така сума за його заявою зараховується в рахунок майбутніх платежів з єдиного податку.

Нарахування авансових внесків для платників єдиного податку I і II груп здійснюється податковими органами на підставі (п. 295.2 [ПКУ](#)):

- заяви такого платника єдиного податку щодо розміру обраної ставки єдиного податку;
- заяви щодо періоду щорічної відпустки;
- заяви щодо терміну тимчасової втрати працездатності.

Інформація про період щорічної відпустки і терміни тимчасової втрати працездатності з обов'язковим додаванням копії листка непрацездатності подається за заявою у довільній формі (пп. 298.3.2 [ПКУ](#)).

Також **податківці звернули увагу на низку істотних нюансів:**

- рекомендовано подавати до контролюючого органу заяву щодо періоду щорічної відпустки до початку відпустки;
- нормами [ПКУ](#) не передбачено розірвання строків відпустки;
- якщо тривалість відпустки є менше одного календарного місяця, то підстави для звільнення від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця відсутні;
- якщо підприємець в обраний ним період відпустки (вказаний у заяві) хворів і така хвороба тривала 30 і більше календарних днів — він має право відкликати заяву;
- якщо платник єдиного податку хворів 30 і більше календарних днів та при цьому хвороба розпочалась до 20 числа місяця та закінчилась у наступному місяці, то такий платник звільняється від сплати єдиного податку лише за календарний місяць (в якому почав хворіти), а за наступний календарний місяць, в якому відповідно до листка непрацездатності хвороба закінчилась, сплачує єдиний податок відповідно до норм [ПКУ](#);
- на період відпустки чи лікарняного повинна бути припинена діяльність та відсутній дохід. Якщо на поточний рахунок в період відпустки чи лікарняного надійдуть грошові кошти, у ФОП має бути документальне підтвердження того, що це кошти за товари (послуги), поставлені до початку відпустки чи лікарняного, або ж раніше був укладений договір, який передбачає перерахування передоплати;
- на час відпустки платники єдиного податку не звільняються від сплати інших податкових платежів і подання звітності.

Оподаткування в 2020 році благодійної допомоги, наданої фізичним особам

До доходу фізособи не відноситься сума нецільової благодійної допомоги, що не перевищує 2 940 грн.

Відповідно до ПКУ для цілей оподаткування благодійна допомога поділяється на цільову та нецільову.

Цільовою є благодійна допомога, що надається під визначені умови та напрями її витрачання, а нецільовою вважається допомога, яка надається без встановлення таких умов або напрямів ([пп. 170.7.1 ПКУ](#)).

Відповідно до [пп. 170.7.2 ПКУ](#) не включається до оподаткованого доходу цільова або нецільова благодійна допомога, що надається платнику податку, який постраждав внаслідок:

- екологічних, техногенних та інших катастроф у місцевостях, оголошених згідно з [Конституцією України](#) зонами надзвичайної екологічної ситуації, у граничних сумах, визначених Кабінетом Міністрів України;
- стихійного лиха, аварій, епідемій та епізоотій загальнодержавного або місцевого характеру, які завдали шкоди або створюють загрозу здоров'ю громадян, навколишньому природному середовищу, викликали або можуть викликати людські жертви чи втрату власності громадян, у зв'язку з якими рішення про залучення (надання) благодійної допомоги було прийнято відповідно Кабінетом Міністрів України або органом місцевого самоврядування, у граничних сумах, визначених Кабінетом Міністрів України або органом місцевого самоврядування відповідно.

Благодійна допомога, що надається на зазначені цілі, повинна розподілятися через державний чи місцевий бюджет або через банківські рахунки благодійних організацій, Товариство Червоного Хреста України, внесених до Реєстру неприбуткових організацій та установ.

Згідно з [пп. 170.7.4 ПКУ](#) не включається до оподаткованого доходу цільова благодійна допомога, що надається резидентами – юридичними чи фізичними особами у будь-якій сумі, зокрема, закладу охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю або дитини, в якій хоча б один із батьків є особою з інвалідністю; дитини-сироти, напівсироти; дитини з багатодітної чи малозабезпеченої родини; дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав, у тому числі для придбання ліків (донорських компонентів, протезно-ортопедичних виробів, виробів медичного призначення для індивідуального користування осіб з інвалідністю) у розмірах, що не перекриваються виплатами з фонду загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування, крім витрат на косметичне лікування або косметичну хірургію (включаючи косметичне протезування, не пов'язане з медичними показаннями); придбання ліків, медичних засобів та пристосувань, які не включені до переліку життєво необхідних, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Також не включається до оподаткованого доходу платника податку благодійна допомога, що надається згідно з [пп. 165.1.54 ПКУ](#) ([пп. 170.7.8 ПКУ](#)).

Поряд з цим згідно з [пп. 170.7.3 ПКУ](#) не включається до оподаткованого доходу сума нецільової благодійної допомоги, у тому числі матеріальної, що надається резидентами – юридичними або фізичними особами на користь платника податку протягом звітного податкового року сукупно у розмірі, що не перевищує суми граничного розміру доходу, визначеного згідно з абзацом першим [пп. 169.4.1 ПКУ](#), встановленого на 1 січня такого року.

У 2020 році ця сума становить 2 940 грн. Отже, до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку не включається, тобто не оподатковується, сума нецільової благодійної допомоги, що не перевищує 2 940 грн.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

Номер підготовлений до випуску експертами практики Аутсорсингу фінансового менеджменту та бухгалтерського обліку

У разі виникнення питань з наданих матеріалів, будь ласка, надсилайте свої коментарі або пропозиції за адресою: info@ebskiev.com

Будемо вдячні за зворотній зв'язок!

